

Gazeta de Mallorca

CRONICA SETMANAL CASOLANA

Arts y Lletres * Costums * Tráfec e Industria * Noticies * Anuncis y Reclams * de Ciutat y la PAGESIA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
IMPRENTA DEN JUSEP MIR.—Cadena de Cort-11.
Dirigiuhi sa correspondencia y quesvuya més que s'ofresca.
Demanauhi sa tarifa d'Anuncis y Reclams.
entatjes a n'es suscriptors.—Ja's sap: avuy en dia, més ven qui més anuncia.

Primera anyada.—Núm. 19.
Palma * 8 d'Agost * 1903

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Per tot Mallorca y dins Espanya: tres mesos: 1 PESSETA
Per fora Mallorca: al Estranjer. 1'50
Número corrent: 5 cèntims.—Estantis 0'10
Llibres mallorquins casi regalats.—Suplements gratis a n'es suscriptors.

Fruyta del temps

FURANT aquesta setmana y sa qui vé, tot lo que no sia parlar de Festes (dexem estar lo de Fires) parexerà fora de lloc; no tindrà gens ni mica d'interés d'actualitat y ningú hi girarà la vista.

Sa vida ciutadana, desde que som entrats dins es mes d'Agost, s'es concentrada tofa en sos preparatius d'aquests vuyt dies de festa que mos espèren y que comensaràn demà diumenge de bon matí, amb sa repicadissa de campanes y s'estrepitosa despertada d'es sis mil morterets qu'han de rompre es sò de tothom qui dormi.

D'aquest estrèpit fins a s'altre qu'ha de produir, diumenge a vespre dia 16, sa traca de sis mil metros, s'hi escolarà un termini de vuyt dies justs, durant es quals tothom qui viu dins Ciutat y tothom que hi venga d'hoste, podrà berenar, dinar y sopar de festes; ja que es programa s'es distribuït de manera que n'hi haurà per cada dia y per tots es gusts, de cap a cap de setmana.

Qui estiga fora de maldecaps y llibèrt de feynes precises, no haurà de fer altra cosa sino proveirse d'un d'aquests quadernets de butxaca, que profusament circulen y a balquena van repartint alguns diaris, industrials y botiguers; consultarlos cada dematí, y trassar-se s'itinerrari de la diada:

—Veam que mos toca avuy: a les deu, s'inauguració; a mitx-dia, tal festa; en haver dinat y feta l'horeta, a ses correugudes; horabaxa, tal funció; es vespre, focs, sa retrèta, es certàmen... etc., etc.

Y a sopà y a jeure, y a prendre forces per lo'ndemà, porque es còs no estiga adolit y ets uys plens y fatigats de tant y tant d'espectacle.

¡Si ell axò durava!... seria s'ideal de més de dos y més de quatre mallorquins que tots conxem, y que los agrada més qu'un dia de trebay, una setmana tota sencera de festes.

No será estat mal per tothom aquest estray que vendrà a interrompre sa nostra vida ordinària, tan quieta y tan resseguda. Palma durant aquests dies parexerà un altre mon; y qui més qui manco, mos farem sa bella ilusió de que noltros ciutadans som un poble actiu, llést, a la moderna, amb totes ses aptituts y ses energies qu'hem admirades, quant som anats a fé un viatget per Fransa o Bèlgica o Suïssa, o per qualsevol d'aquells païssos més diligents y més desxonadits que noltros.

Llavò vendrà s'esbraonament de s'esfors qu'haurem fet, y de bell nou mos reprendrà sa modorra... Pero callem y dexemho estar; qu'ara es parlarne seria estemporani y de molt mal tò, quant encara mos trobam a ses comensayes.

Fassem es paper d'emprenedors y d'actius, encara que no més sia una setmana en tot l'any; y duguem a bon port aquest ensay de vida atrafegada y moguda, que practiquem continuament es

pobles que no s'atepexen tan sovint com noltros de sopes y d'ensaymades.

* * *

Vertaderament, com som estats a s'estrenye, tothom s'es destexinat y s'ha espolsada sa vèssa. Noltros som axí: una mica malets de moure; pero en dia que mos hi posam, llavò feym hora per llogo.

Qui haja entrat dins sa Llonja, pujat dalt la Sala, a sa Diputació, o guaytat dins s'oratori de Montission, será romàs tot sorprès de veure amb quin afany y llestesa se preparen y componen cadascuna de ses quatre exposicions: sa d'Industria y Agricultura, sa de Labors femenines, sa de Belles Arts y sa d'Antiguedats; molt més abundoses y concorregudes de lo que totduna's podia creure. Voldrán uys per mirar, y no bastará tot un dematí y un capvespre per visitarles y mirarles de prim conte.

Es velódromo de Tirador y es còs de Son Macià ja esperen es corredors. Ja son arribats es braus de feresst banyam y es qui los han de dâ matadura. Es foguistes ja apareyen rodelles, coets y bengales. Ses músiques pageses y de Ciutat, ses colles de guiterres y mandolines, no paren de fer ensays. Es vogadors y patrons de bots, llanxes y canoes, han donat seu per llarc y renovat estrops, remos y escaloms. Es cavallistes bons colcadors, esperant s'hora des carroussel, han fet nêtetjâ y brunyi esperons, brilles y cabessades.

Es Jurat des certâmen literari ja té fêta sa triadella de vers y prosa. Es conferenciants retoquen y pentinen es seu discurs. La jovenèa elegant y alegre espera s'hora des còs blanc, proveintse de paperins y de serpentine. Estols d'orfeonistes procuren endolcir y aprimar ses veus. Cavallets y cossiés repassen danses y balls antics, y l'infanteria menuda no dorm aplê, somiant ses juguets que repartirán a sa festa preparada apostada per ella.

* * *

Per places y carrers principals, será carreró seguit de gent, que no hi podrán aficâ una aguya.

Ses madones de l'Horta y la pagesia, accompagnades de l'amo y de ses fiyes, endiemenjades amb tot es canteranet demunt, s'en vendrán a veure ses festes; y sa nota blanca d'es volants y rebosillos enmidonats farà joc amb sa de totes altres colors d'es capellets y flocs de ses ciutadanes.

Demunt es moll, es vapors buydarán barcades de valencians, catalans, ervissens, y menorquins y tot, que volrán també participar de la festa. En es Grand Hôtel, a ca'n Barnils y demés fondes, cases de despesa y hostals, no hi haurá recapte per qui'n volrá. Es Born y la Rambla y la Real de sa fira y sa Murada y la Riba fins a n'es cap des Moll, parexerán a certes hores un carreró de formigues. Mescladissa de tota gent, mallorquina y forastera, senyoriu y menestralia, trescará amunt y avall, cercant esplay y divertiment; y es ventayets no tindrán repòs, y ses gargamelles exutes malavetjarán a reprendre alê y trobâ un

poc de consol, acudint a ses taules y devall ets envelats ombrívols, a on servirán gasseoses, llimoneta y aygo gelada.

* * *

No mos ne temerem, y com un buf passarà aquesta vuytada de divertiment y festa.

Aprofitaula tots voltros, es qui no teniu mal dol, tristesa ni còrc que vos enterbolesca es goig y s'alegría de viure. Prou y massa que aviat trascorren ses diades gojoses, de solás y alegre expansió, per no gaudirne y xuparles s'espina.

Massa que hi serem a temps, en esser passades, a tornâ reprende sa vida atrafegada y fexuga, es camina-caminará des trebay que mos empeny y mos subiecta, de sol a sol, a tots quants el tenim imposat com a lley de vida.

Sien, doncs, benvingudes aquexes festes, amb fires o sense fires. Que cadascú en gaudesca y les disfrut com millor podrâ. Vuyt dies son vuyt dies, aviat passats. Y ja'n vendrán llavors, de dies y de setmanes y de mesades y tot, en que per festa y esplay no tendrem sino sa bona recordansa que d'aquestes d'Agost mos ne será romasa.

COSTUMS DE LA PAGESIA

Demunt s'era

Si'n sou amb noltros, avuy li pegam a veure batre, dins s'era de s'Hort d'Avall; aquesta possessió que veys just su'quí. Es un lloch deliciós per sa bella vista y p'es bon estar que hi fa. Vaja, anemhi, que vos assegur que hi xalareu do bondeveres.

Asseguem mos en es roquissâ de devall aquexa auzina. ¡Vaja una auzina, y quin punt aquest! Ja hu crech jo, si la hi té gelosa es senyó! Está just es cantó de ses cases que mira a Tramuntana, enrevoltada de sementés plens d'oliveres y ametlerâ; parex que son tres, porque té tres soques molt gruixades; es seu confás y espês fuyatge du tant de revolt com s'era, qu'es molt gran; per una part ses branques guayten casi dins es jardí, aferrat á sa possessió, y per s'altra s'estén fins part-demunt s'era. Asseguts a s'ombra, esquena a ses cases, peguem una uyada a n'es bell panorama que tenim devant.

A l'esquerra, s'axeca altívola sa punta del Galatzó, que pareix aficada a n'el cel, que's mostra d'un blau clâ y hermós. Abaix d'ell, com escalonats, puigs, comes y montanyoles de boschs y oliverars que devallen fins a Hortaltux. Un poc més aquí, baix de tot, l'esglesia, enrevoltada de ses cases de la Vila, amb so campanaret ayrós que s'esiorsa per guaytar amunt, pero que queda aplastat, com obra d'homo, es costat de sa grandiosa naturalesa que l'enrevolta, obra de Deu. Més enllâ, a mitjan putxet d'En Pinyo, domina sa casa pairal de Son Nê, que pareix el senyor feudal d'aquests contorns; y més endiâs, per entre ses enclèixes des barranchs y come-

llars de Son Forteza, destriam ben amagada sa casa de Sa Montanya.

Girant un poc més la vista, veym el puig llegendari de Na Fátima, que té casi a sa falda sa població de Son Brú, qu'ets ametlès cuyden mig-tapamos; y endins de tot en últim terme, toquen al cel es Puntals de Son Balaguer y sa Mola de Son Vich.

De front tenim, vorera d'es camí, Es Casats Nous, amb sos sementers y olivar de Son Puig que pujen fins es Coll des Carls, y es Penyal de Son Pont, demunt qui guayten, pegant uyades cap á Ciutat, ses cases emblanquinades d'Es Pouet. Més enllâ, sa ben vestida reconada de Son Pont, que s'estén fins dalt sa cresta de Son Roca, abaix sa possessió, y just devant ella sa casa senyorial de Son Puig, ab sos grossos lladonés y gentils paumeres; y més ensâ camps hermosos, plens d'arbres variats, verdor y vida, y entre ells es pujol d'es Reures, que just su'quí tenim a má dreita.

Abaix de noltros, horts plens d'arbres carregats de variada y saborosa fruita que diu: «menjaume», y en es fons de tot, una retxa d'oms, polls renoués y fresca verdor mos senyala sa riera, qu'enfonsantse cap avall, segueix sempre es camí des poble.

¡No vos ho deya jo qu'era un lloch pintoresch de tot! Un s'hi queda embadalit, devant aquexa catifa mal plana, de verts tan variats, y sentint de per ontsevuya s'alegre piuladissa de tota casta de aucells y sa remoreta de ses aygos de siquies y torrentons que fresques reguen els horts ó cauen dins sa Riera.

* * *

El contemplant es paisatge, no mos n'èrem adonats de sa feyna feta ja dins s'era; fins que sentirem sa cansada y planyívola tonada d'es batre, qu'es tocadó (1) amb sos sedenys amb una má y ses llargues corretjades amb s'altra, y dant voltes ab so bestia, anava cantant:

*Si no fos p'es carretó
que va darrera, darrera,
no hi hauria cap somera
que batés cap cavayó.*

Es missatges, després de compartí es sis cavayons que solen batre y haver estés ses garbes, menâren es bestia, qu'eren tres bones bistis; li posaren ses cabessades, cucales y carretó darrera, y á donar voltes s'ha dit! a l'entorn des misatje major que's diu es cabessé, y poch-poch y casi sense temersen volta tota s'ayrada, que's sol dir un tomb. Després del primer tomb, els demés, forca en má, van a donar s'atiada al revolt de s'era, mentres segueix es segon tomb.

Llavò comensen sa primera girada per un cap; quant son devés la mitat o antes, es qui mena, amb ses veus dejala, forafora! passa es bestia a sa part girada y aturantse, espera que seguesca sa girada per anâ voltant.

(1) Totes ses paraules que van en lletra cursiva son tèrmes apropiats a n'es batre o feyna de s'era.

Estant parats, mos arriba sa veu d'es qui *toca* a una era d'aprop, enfonyada dins s'hort de *Can Felet*, qu'es ramatje espès de pomeres y nogués no mos dexa veure; té bona veu y tan clara que desment lo que està cantant:

*Jo cant per sa veu que tench
perque a sa plassa no'n venen:
persones que se'nomenen
fluxes son d'enteniment.*

Es nostro torna voltà; es demés acaben sa *girada* per s'altra part y agranen ab sos rams ses voreres; y es segon missatge li estreny a *tocà*, y *jdale, dale!*, volta qui volta ha dat es primé *tomb* sense temersen; y venga *segona atiada* y *segon tomb*, mentres es carretons s'encalsen y es tocado bonies cantades, sens perde alé y ala en-devant:

*Per batre, en el mon no hi ha
com ses egos ben ferrades,
perque fan unes potades
que s'era fan tremolà.*

Donat es *tomb* segon, fan sa *segona girada* y un missatge va a tocar, prenent es sedenys d'es cansat; qui ja'n frissava y mig estormiat vé devora noltros a s'ombra, pren sa gerreta d'aygo fresca, qu'ara han arribada, y's posa a beure a la baldó.

Es tocado de torn fa es cantussol baxet-baxet, segons diu, perque no té bona veu, y mos dexa sentí ets écós, més o menos clars, segons es vent, d'es qui toquen a ses eres d'*Es Camp Franch* y de *Son Bru*, que mos cau just de front. A sa de *Son Puig* ja trèuen es bestia; allá solen esser demafinés.

—¡Ala atlots, a *atià!*—crida es nostro. Y venga s'altre *tomb* y llavó sa *derrera girada*. Un altre agafa es sedenys y en sos dos toms més y s'atiada ja estarà bé si vol. Devogades, si es dia es humit, se fa precis batre més, pero avuy no hi ha que tenir pò, perque cau un sol que xapa ses pedres.

*¡Sabs que fá de mal tocà
a dins s'era amb aquest sol!
si no me duys es consol,
m'aturaré de cantà.*

*¡Oh parey desgraciad!
en ferme tocà dins s'era,
l'amo'm diu que don llandera,
que ja'n durán de Ciutat.*

*Es parey está dins s'era:
¡ves qu'ha de di aquella gent!
Ja'm pots doná s'aygodent
y li donarem llandera.*

Arribada s'hora de *trèure es bestia*, li llèven ses cabessades y l'amollen; y mentres tapan de paya es carretons a sa vorera perque es sol no los se menj, ses bistic li estrenyen a fer sa *bolcadeta* que solen fer sempre quant surten de s'era.

Llavó es *cabessé* mira d'hont vé es vent, qu'avuy los vé de primera; y agafant es *bou*, arronsa un cap de *s'ayrada* de sa part contrari a n'es vent, per comensà a treure es primer *coll* de paya. Dos amb sos rams agranen es tros arronsat; y llavó de dos en dos y força per hom, a *ventà* s'ha dit, y... venta qui venta, aprofitant es vent y no dexantne pèrde cap bufada que los sigui favorable. Després fan sa *passada arreu* que's sol fer antes d'arrossà es grà per enllestir es *segon coll*.

*Mulettes correu, correu,
fareu sa paya menuda;
si la feis grossa y crescuda,
en s'hivern la trobareu.*

*Táperes duen a s'era
per berená es demati;
¿sabs que voldria teni?
potestat per malahí
ses rels de ses tapareres.*

*Quant es vent d'abaix va entrá,
ja tenia mitx batut;
¡Oh mare de Deu de Lluch!*

*donaunos goig y salut
a jo y a n'es bestia.*

*Ay! morena, fet enllá,
ses altres te seguirán,
farém es rotlo més gran
y sa paya se batrá.*

Noltros ja comensam a estar més de mig endormiscats, y ¡que deuen fer ells, dins s'era! a causa de sa basca y ensopiment que's dexa sentir devés les onze o les dotze d'un día calorós y d'un sol que cau com a foch. Es vent mancaba a poc-poc y apar que vulgui dir a n'es de s'era y a noltros: ¡ala a diná, que ja es mig-día!

Com sa dieta avuy está adelantada, valga es bon temps, no ha vengut a un tros: per axò es missatge després de dinar, s'en son anats a jeure una estona, mentres s'atlot guardava s'era.

Hi ha dies de poch vent y han d'aprofitá totes ses ratxes que ténguen, y pot ser dinin es capvespre en tení *net*; altres no poren fer *net* y l'ondemá esténen demunt es gra y ténen dues ayrades y devogades tres. Pero avuy es vent mos vé en popa y prest tendrán es *segon coll* tret. Anant bé, no'n solen treure més; pero a voltes si es vent no es constant, en proven tants com mudanses fa, lo que sovintetja bastant en algunes eres; y com se fa molta feyna sens ayensar gens, es lo més fastidiós de s'era; axí com es un gust en día qu'es temps *diu*.

Se trèu es *segon coll* tal com es primé. Tenint sa paya treta, arronsen es grà amb so *bou*; sa fa se *serra* y comensen a *paletjà* de debò, mentres un *boletja* o agrana es *boleig* de per demunt es grà. Després se fa es *munt*; es cabessé posant s'ere demunt ses *eradores*, l'erera, mentres qu'un l'hey aboca a senayades y un altre empara es *boleig*. Quant l'han passat tot, es qui l'ha *ererat* fa una creu amb so cap de ses *eradores* demunt es munt, dient: «*Deu mos enviy la mayna.*» Y els altres responen:—*«Amen; que la gracia ja hi es.»*

Llavó vé s'ensacà. Arriba es parey amb so carro; carregan es sach, y de cap a sa *cortera* o grané. Després duen es llensols per *empahissá*; los umplen fermant es caps contraris; es mateix carro los tragina a sa pahissa y... ja fer sóteles de *moro* s'ha dit! per fer lloch a sa de demá.

Es sol encara en té per una estoneta. Noltros entram a ses cases, a saludar l'amo Antoni y companya, qu'es un homo de be a carta cabal, xapat a l'antiga, de figura patriarcal y honrada, d'aquelles que, per desgracia, ja claretjen sovint; basta es vorel y res més.

En Deu siau y bona nit y bona hora; mos despedim y cap avall s'ha dit, mentres s'engrossaven, axecantse, ses ombres d'es penyals de Llevant fins a dexar sols ses puntes daurades; un poch més... y Galatzó mos empara tot es sol. D'un tay nombros d'espigoladores que dexam a la dreta mos arriba sa *derrera* y ja cansada cansó amb una riaya rebent y fresca com ses que solen repetí aquestes valls y comellars; y llavonses sa veu d'una guátlera que surt de dins un camp segat, s'aleteig de ses galines que pujen a dormir demunt els arbres, es grins que comensen a cantar, ses oronelles que gíscant fan revoltes al entorn des séus nius, y més enfora es fluviol des pastor guardant ses auveyes, mos canten es preludi de sa nit que ja tenim demunt.

Y ara digaume, estimats lectors; ¿vos ha agradat sa batuda d'avuy?—Vltros pagedos, sé cert que'm direu que no, perque no ha *retut* gens; y vltros, ciutadans, me direu que vos ho donen batut.

Idò per vltros va; ja que, encara qu'ha-jeu vistes moltes eres, tal volta no n'heu reparada cap may.

Puigpunyent.

S. OLIVER, Pre.

Més cançons des batre

En acabà de segá,
de sa faus faré gangayes
y des devantal clucales
per fé batre es bestia.

Noltros segam y batem
y duim molre a n'es moli;
y si sempre, u feim axí,
blat, xexa ni semoli
a Nadal ja no'n tendrem.

Mare de Deu, bon ventet,
damunt s'era de Mayá
dues hores a passá, (1)
s'estimat ja tendrá net.

Dalt s'era de Galiana
diuen que hi fa bon cantá;
també hi fa bon festetjá
si la jove está de gana.

¿Sabs que diu na Bet Perera
quant fa aquell sol tan calent?
—¡Mare de Deu, un bon vent,
de llevant o de ponent!
s'estimat llevará d'era.

Val més está á Formentó
á s'ombra d'una paumera,
qu'haver d'está demunt s'era
d'estiu en tanta calò.

A dù alga'm fan aná,
qu'es sa feyna més juejera:
ja mos veurem demunt s'era,
que sense tení cantera
per forsa'm farán cantá.

Recullides devés *Petra*, per
G. P.

DE FORA-MALLORCA

Papam habemus!—Una lley acertada.—Encant d'antics tapissos.—Un millonari colonizador.—*Similia similibus curantur.*

A tots es reconcs del mon ja hi es arribada, a l'hora d'ara, sa noticia de s'elecció del Papa novell, amb so nom de Pio X. Es nom des cardenal elegit, monsenyor Jusèp Sarto, Patriarca de Venecia, no era des qui més havien sonat entre es *papables*; axí es que sa séua elecció será estada una sorpresa per tothom, com ja va succehir quant surtí elegit Papa Lleó XIII, al cèl-sia.

Totes ses noticias que corren respecte de Pio X, fan suposar que no s'en penediran es cardenals d'haverlo triat per retgir y esser cap-pare de l'Esglesia. Es séu carácter bondadós y afable, ses séues grans virtuts com a sacerdot y com a homo, li han guanyades simpaties universals; es posible veneciá li té una veneració profundíssima y es ben segur que amb tot y estarne contents a Venecia de s'altíssim honrament concedit a n'es séu Patriarca, los sabrá greu haversen de desprende.

¡Qui li havia de dir a n'aquest sant homo, quant a n'es coranta anys ben cumplits era encara rector des poblet de Salzano, exit de familia pobre y modestíssima y sense may haver cercades ses distincions que tants d'altres perseguexen sempre seguit, que a n'es sexanta vuyt sería Papa!... Y manco u devía esperar sa mareta, qu'encar'ara es viva, y se deu trobar tota astorada de veure-se mare del Pare-Sant de Roma...

Es ben per demés donar ara aquí ses noticias biográfiques des nou Papa elegit, que ja les han repetides llargament tots es diaris. Sa GAZETA DE MALLORCA uneix sa séua humil salutació a ses que li envien a Pio X tots es catòlics del mon, y li ren-deix homenatge de sumissió y respecte.

Es ministres novells, per no desmentir costums tradicionals, ja se son posats a fer reformes y *reorganisations*, cadascun en es séu ram, tirant abaix o capgirant lo

(1) A passá, vol dir, dues hores abans de pondrerse es sol.

dispost p'es ministres anteriors, que demá tornarán entrar y tornarán desfer lo que hi hagi fet... y tira, tira.

Entre ses Reals ordes y decretos que du sa *Gaceta de Madrid*, axí meteix n'hi ha qualcun d'acertat, com es ara es qui se proposa corretgir axò de abandonar en es mitx des carrer infants y nines pobres qui no ténen pares, o si'n ténen es com si no'n tenguessen, perque no se cuyden d'ensenyarlos a viure honradament.

Fa una impressió molt trista veure tants d'atlots qui demanen almoyna, devogades obligats per son pare o sa mare, que troben més cómodo o més productiu aquest medi que no es de ferlos aprende un art o ofici.

Es nou Decret imposa multes y cástics a n'es pares que dexin abandonats es menors de sètze anys, y mana que sien recullits en ets hospicis es qui no ténguen qui s'en cuyd d'ells; privant del tot que demanen caritat públicament es nins y nines, ni totsols ni aplegats amb pobres de més edat, que s'en solen servir per inspirar més compassió a n'es públic.

Ara lo que importa es qu'aquesta lley se fassa cumplir rigurosament per ses autoritats, y que com tantes d'altres qu'en tenim, no sia lletra morta.

Es Capítol catedral de Saragossa ha anunciada sa venda a l'encant d'es tapissos de la Seu, amb motiu, segons diuen, d'haverli fets oferiments de pagarlosi a prèu molt crescut una societat inglesa que fa comers d'antiguedats.

S'anunci d'aqueix encant ha produida gran indignació, y fins y tot n'hi ha haguts qu'han acudit a n'es Ministre d'Instrucció y Belles Arts, demanantli qu'impedis s'expropiació d'es tapissos, que son de lo millor d'Espanya en aquest gènere.

Alguns d'ells son des sigle XII y ja cri-dàren fort ferm s'atenció d'ets entesos quant los duguèren a s'Esposició Colombiana.

Realment es lamentable qu'hajen de sortir d'Espanya aquestes y tantes altres joyes d'art; pero es precis regonexe com a molt just qu'aquestes còses les poseesquen es qui les saben estimar y no hi playnen doblés, y estudién es séu valor històric y artistic, y les posen en condicions de que les puguen conexe y assaborir ets aficionats de bossa fluxa que no les poden tenir a dins ca-séua.

Ja veureu aquests tapissos, si los s'en duen a Inglaterra, com aviat tendrán un lloch més honrós dins s'art universal, que no l'han tengut a Espanya; y s'en farán reproduccions y gravats, y noltros metexos espanyols los conexerem millor quant serán a Londres, que no ara que los tenim y negú los se mira, fora d'es pocs antiquaris professionals.

Sa prensa francesa parla molt, aquests dies, d'En Lebaudy, un jovensá millonari, que aspira *nada menos* qu'a fundar un imperi, a ses costes d'África, entre es cap Jubu y es cap Bojador.

Se tracta més d'un imperi comercial que polític, per més qu'es fundador no vol regonexe sa soberania de cap nació europea. Y com qu'axò es una qüestió de dret internacional que podria dur complicacions entre ses potencies, amb sa gelosia que se menen y lo midats que ténen es pams de terra de que cadascuna pot dispondre, es Govern francès ha aturada s'empresa d'En Lebaudy, fins y quant se resolga un punt tan delicat entre ses nacions més interessades.

Un batle aragonés ha conseguit per un medi molt senzill esmenar y aguar un gatò que cada punt l'havien de posar a s'ombra per ses *mèules* escandaloses qu'aplegava.

Es d'erré pic que s'engatá, l'agafa es batle y el fá tancar dins sa presó, no donantli

FERRO-CARRILS DE MALLORCA

Servey de trens de passatgers

De Palma a Manacor y Felanitx: a les 7:40 des matí; a les 2 y a les 6:25 des capvespre.
De Palma a Sa Pobla: 7:40 de matí; 2:30 y 6:25 de capvespre.
De Manacor a Palma: 4 y 6:30 de matí, y 5:15 de capvespre.
De Manacor a Felanitx y Sa Pobla: 6:30 de matí y 5:15 de capvespre.
De Felanitx a Palma, Manacor y Sa Pobla: 6:40 de matí; 12:15 y 5:25 de capvespre.
De Sa Pobla a Palma, Manacor y Felanitx: 6:55 de matí; 1 y 5:25 de capvespre.

CORRÈUS AL INTERIOR

Surten cada dia en diligència, per casi totes ses viles aon no hi passa es tren, devés les 2 des capvespre. Arriben a ciutat entre 7 y 8 des matí.

VAPORS-CORRÈUS

Parteixen de Palma

A Barcelona: dimars, dijous y divenes: a les 6 de capvespre (directes) y diumenges a les 5 id. (via d'Alcudia).
A Valencia: dimecres a les 9 de matí.
A Alicant: dissapte a les 6 de capvespre.
A Ervissa: dilluns a les 10 de matí, dimecres a les 9 id. y dissapte a les 6 de capvespre.
A Mahó: dimars a les 6 de capvespre (directe) y dimecres a les 2 id. (via Alcudia).

Arriben a Palma

De Barcelona: dilluns, dimecres y dissapte, a les 7 de matí (directe) y dijous a les 9 id. (via d'Alcudia).
De Valencia: divenes a les 10 de matí.
D'Alicant: dimars a les 6 de matí.
D'Ervissa: dimars a les 6 de matí; dijous a les 2 de capvespre y divenes a les 9 de matí.
De Mahó: dilluns a les 9 de matí (via d'Alcudia) y dimars a les 6 de matí (directe).

TRAMVIA DE PALMA A PORTO-PI

De sa Plassa den Coll y de la Glorieta, desde les 5 y mitja des matí fins a les 9 des vespre, surt un cotxo cada 15 minuts.
De Porto-Pi a Ciutat, de les 5 des matí fins a les 8:50 des vespre partixen dos cotxos cada 15 minuts.
Tot es trajecte: 25 cént. Al Terreno, 15 id. A Sta. Catalina, 10 id. Entre estacions, 10 id.

SERVICI TELEGRÁFIC PROVINCIAL

Estació uberta a totes hores: sa de Palma no més.
Estacions ubertes de dia: Mahó, Ciutadella, Ervissa y Sóller.
De servici limitat (9 a 12 matí y 2 a 7 capvespre): Alcudia, Artá, Felanitx, Inca, Manacor, Andraig, Sóller y sa d'Alaor (Menorca).
Semáforo: Bajoli (Menorca).

LIBRERIA y TIPOGRAFIA CATÒLICA
CASA FUNDADA EN 1870
SECCION DE GRABADOS
TIPOGRAFICOS ARTISTICOS
BARCELONA
PINO 5
FOTOGABADOS DE AUTOTIPIA
Y DE RAYA PARA TODOS LOS OBJETOS

PAPERS quadrículats Whatman, Canson, Ingre, vegetal, ferro-prussiat y altres, tots de bona classe. Imprinta y Papereria den J. Mir.—Cadena de Cort, número 11.

LLIBRES LULIANS

manuscrits o estampats: com més antics millós.—Tots es qu' n tenguen y s'en vulguen desí, que los duguen en aquesta Administració de sa GAZETA DE MALLORCA, amb nota de preu. Tendrán preferència es manuscrits, sobre tot si son demunt plegami.

CAPSES DE PAPÉ

y sobres per escriure, desde ses fabricacions més bones y refinades a ses classes més corrents y econòmiques, se'n ha rebuda una important remesa a sa tenda d'En J. Mir.—Cadena de Cort, n.º 11.

Articles de pell

modèrns y de classe superió, ja sien *targeters, carteres, petagues, xigarreres, etc., etc.*, hermosos ferm y de profit, s'en ha rebuda una bona remesa a sa tenda den Mir.—Administració de sa GAZETA.—Cadena de Cort, 11.

Res

demuestra s'utilitat d'una cosa com s'acceptació que merex aquella cosa. Sa gran aceptación qu'han obtinguda ses **PLOMES ESTILOGRÁFIQUES** es es milló elogi que d'elles se pot fé.—A sa tenda d'articles per escriptori y dibuix den J. Mir.—Cadena de Cort, n.º 11.—n'hi ha per tria de diferents classes y preus, totes de fabricació acreditada.

DROGUERIA Y FERRETERIA
den MIQUEL BESTARD
(Plassa de sa Cortera, 2 y 4 — carré de s'Esparteria, 1 y 3.)

En aquest establiment s'hi trobará la mayna de *Droques y Productes quimics* de tota casta.—*Eynes* per fusters, ferrers y demés menestrals.—Tota classe d'estopades, *amiantos* y demés útils per màquines de vapor.—Desincrustant marca «EXCELSIOR» únic d'admirables resultats, per no permetre gens ni mica d'incrustació a ses calderes de vapor.—Representació en aquesta provincia, de sa companyia **UNIO ESPANYOLA D'ESPLOSIUS**: de ses noves **CAXES REGISTRADORES**, y de sa casa **WEYRAT GERMANS**, horticultors y floricultors de Valencia.

CORTERA, 2-4.—ESPARTERIA, 1-3.

NICOLAU TICOULAT

CIRUGIA DENTISTA

Dentadures postisses, fetes y posades per un novell sistema que permet y facilita una pronunciació clara y roegar bé els aliments.
Orífica, empasta y extrèu caxals y dents, sense fer gens ni mica de mal.
Preus econòmics.

PASSEIG D'ES BORN

Entrada p'es carrer d'es Peraires, n.º 102

TARJETES POSTALS

Aquests dies se'n ha rebut un nou y hermós surtit, negres y de colors, a sa tenda d'articles d'escriptori y dibuix d'En **JUSEP MIR**, CADENA DE CORT, NÚMERO 11.

També n'hi ha en blanc per dibuxarhi demunt, en vitela aposta, de diferents colors.

Vinblanc claret. Classe fina, selecta, a mitja pesseta es litro.—Unió, 53, (entre es Mercat y es Born)

LA VINYA

Impresos

Si anau darrera trabays d'imprinta garrits y primorosos, no teniu més que encarregarlos a s'imprinta d'aquesta GAZETA.—Cadena de Cort, n.º 11—y quedareu ben servits.

Existencia de **LLISTES D'EMBARC Y DE REVISTA, FUYES DE SERVICI, RELACIONS D'ENTRADES Y SORTIDES A SES FONDES Y HOTELS, PLAGUETES DE LLOGUE DE CASES, TAULES DE CONTES, FACTURES, TALONARIS DE LOTERIA, ESTAMPES y ESCAPULARIS** de tota classe, etc., etc.

Prèus módics

COLORTYP'S

MAGNÍFIQUES REPRODUCCIONS DE QUADROS AL OLI DELS MILLORS PINTORS DEL MON

Un exemplar. . 2 ptes.

Gran Novedat

Ne trobareu a sa tenda den **Jusep Mir**
Cadena de Cort, n.º 11—Palma

Hermós retrato en colors del Papa Lleó XIII, a 1'50 ptes.

Calçats de moda
SABATERIA RATIER

Esmerada confecció
Carré de sa Cadena de Cort, 7 y 9.
Venta de tabacs y efectes timbrats

ALS SENYORS METGES

DIALYSÉS GOLÁZ
MEDICAMENTS VEGETALS
GRANDIÓS ÉXIT

S'ENVIAN ELS FOLLETINS DE FRANC ESCRIVINT A
J. ALDRICH G. { SANT PAU, 47
BARCELONA

GRAN TALLER
d'Escultura Religiosa

JUSEP QUIXAL
Villarroel, 50.—BARCELONA.
Especialitat en imatges de fusta per esglésies. En aquest acreditat taller se trabaya indistintament es bronzos, es marbres, sa pedra y sa fusta, construintse estatuaria monumental, tot de bon gust artistic y en condicions molt ventajoses. S'envien notes de preus, *presupuestos* y dibuxos gratis.—Ventes en gros y a la menuda.
LA CASA SOLICITA REPRESENTANTS

La Roqueta

FÁBRICA DE CERÁMICA ARTÍSTICA
qu'ha feta vençes en
MAYÓLICA MALLORQUINA DE LLAMBREIGS METÁLICS

S'hi fan reproduccions de qualsevols exemplars d'algun mèrit y bellesa que se troben en aquesta illa; lo mètex que objectes decoratius d'esquisit gust: columnes, jèrros y tésts per flors, jardineres, bustos moderns y variades figures modernistes.
Admet encàrrecs per fé anuncis de ratjoles, decoració de frontis, fatxades y habitacions, y tot lo demés que correspon a n'aquest ram.

Tenda y despatx de **LA ROQUETA**

Carrer de Sant Miquel, n.º 27 y 29

FÁBRICA: a Son Espanyolet

Els molts anys
a
D. Metrobi
Prèu del exemplar: 3 reals
Comprantne de 10 exemplars en amunt, se farà es 20 per cent de rebaxa.

Es suscrip'tos a sa GAZETA DE MALLORCA la pòren adquirir per 2 reals.

Impr. den J. Mir.—Cadena de Cort, 11.